

Газета
1918 йил 21 июндан
чиқа бошлаган

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ УЗБЕКИСТОН

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети,
Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

№ 84-85 (20. 053) • 1988 йил 12 апрель, • сешанба • Баҳоси 5 тийин.

Ўзбекистон ССР Олий Советининг мажлислари тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

Уч биринчи чакриқ Ўзбекистон ССР Олий Советининг сессияси 10 апрель кунини ўз ичига давом эттирди.

Депутатлар кун тартибидagi навбатдаги масала «Ўзбекистон ССР давлат ҳаётидаги муҳим масалаларни ҳал қилиш мақсадида кўйилган тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Конституция лойиҳаси ҳақидаги масалани кўриб чиқишга киришди. Шу масала юзасидан Ўзбекистон ССР Олий Совети қонун лойиҳаларини тайёрлаш доимий комиссиясининг раиси депутат А. Г. Кадин доклады билан.

Докладчи муҳоама қилишда депутатлардан: Р. М. Худайбергана (462-Гурлан сайлов округи), М. Хамроев (124-Кўмак сайлов округи), Ю. А. Асепков (24-Пролетар сайлов округи), Б. Г. Олимжонов (381-Дашнобод сайлов округи), А. Ф. Мухторов (85-Бўка сайлов округи), қатнашдилар.

Олий Совет «Ўзбекистон ССР Давлат ҳаётидаги муҳим масалаларни ҳал қилиш мақсадида кўйилган тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР қонунини бир овоздан қабул қилди.

Сўнгра Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг

секретари депутат М. Х. Холмудов «Ўзбекистон ССР Олий Совети Миллатлараро муносабатлар ва интернационал тарбия масалалари комиссиясини тузиш тўғрисида» доклад қилди.

Доклад юзасидан музокарада депутатлардан Э. Юсупов (298-Янгйўл сайлов округи), Т. А. Ешимбетова (481-Калинин сайлов округи), А. Ф. Клепиков (89-Димитров сайлов округи), Ф. Қўнисов (261-Чуя сайлов округи), В. Г. Денисов (332-Оқтош сайлов округи) қатнашдилар.

(Давоми саккинчи бетда.)

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг пленуми тўғрисида ИНФОРМАЦИОН БИЛДИРИШ

1988 йил 11 апрелда Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг Х пленуми бўлди. «КПСС Марказий Комитети 1988 йил февраль Пленуми қарорлари асосида ўрта ва олий мактабни ислох қилишни амалга ошириш ҳамда қайта қуришни идеологик жиҳатдан таъминлаш юзасидан республика партия ташкилотининг вазифалари» тўғрисида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов доклад қилди.

Доклад юзасидан музокарада Қорақалпоғистон область партия комитетининг иккинчи секретари Д. Д. Берков, Ўзбекистон ССР маориф ва олий таълим вазирлиги ўринбосари О. С. Аббасова, Қўқон шаҳар партия комитетининг биринчи секретари Х. Н. Мусабоев

ков, Ўзбекистон ССР олий ва ўрта махсус таълим вазири М. Салоҳидинов, Тошкент шаҳар Куй-бишев район партия комитетининг биринчи секретари Н. И. Емельянов, Тошкент халқ ҳўжалиги институтининг ректори, Ўзбекистон Компартияси ревизия комиссиясининг раиси М. А. Зоилов, Ўзбекистон Театр арбоблари союзи правленисининг раиси Б. Р. Қориева, Янгйўл район партия комитетининг биринчи секретари Р. Иброҳимова, Ўзбекистон ССР ички ишлар вазири У. Раҳимов, Жиззах шаҳар партия комитетининг биринчи секретари М. П. Нарзикулов, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси тарих, тилшунослик ва адабиётшунослик бўлимининг академик секретари А. Асқаров, Навоий кон-металлургия комбинатининг

директори Н. И. Кучерский, Наманган область ижроия комитети раисининг ўринбосари Д. Дадажонова, «Ҳақиқати Ўзбекистон» газетасининг редактори Ш. Ниёзов, Янгйер бинокорлик материаллари ва конструкциялари комбинатининг ишчиси Л. Е. Комарова, Каттақўрғон шаҳар партия комитетининг биринчи секретари И. Д. Эшбеков, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзоси Ш. Воҳидов сўзга чиқдилар.

Муҳоама қилинган масала юзасидан пленум тегишли қарор қабул қилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми ташкилий масалаларни кўриб чиқди. Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси П. Ҳабибуллаев Ўзбекистон Компартияси

Марказий Комитетининг Бюро аъзоси қилиб сайланди. С. А. Хўжаева Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Маданият бўлимининг мудирини таъин қилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети аъзоси Н. Т. Туробов партия турмуши нормаларини бузганлиги, хизмат мавқеини суистеъмол қилганлиги ва порахўрлиги учун пленум уни КПСС сафидан чиқарди.

Пленум ишида КПСС Марказий Комитетининг масъул ходимлари В. И. Давидов, А. Т. Хлопов қатнашдилар.

Шу билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг пленуми ўз ишини тамомлади.

КПСС Марказий Комитети 1988 йил февраль пленуми қарорлари асосида ўрта ва олий мактабни ислох қилишни амалга ошириш ҳамда қайта қуришни идеологик жиҳатдан таъминлаш юзасидан республика партия ташкилотининг вазифалари

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. НИШОНОВ доклади

Ўртоқлар!

Ушбу пленум кун тартибдаги партия амалга оширишда қайта қуришда принципиал аҳамиятга эга бўлган масала қўйилган. Гап ана шу революцион жараннинг боши омили — инсон омили ҳақида бормоқда.

«...Биз экономикamız, маданиятимиз, социал ва маънавий турмушимизни ривожлантириш йўллари белгилашга қайси позицияларда туриб ёндашмайлик, — деб таъкидлади КПСС Марказий Комитетининг февраль Пленумида сўзлаган нутқида Михаил Сергеевич Горбачев — инсоннинг ўзи, унинг сиёсий қиёбаси ва ақл-заковати, унинг маҳорати, унинг таваруқлари ва интелектуаллиги, унинг иқдор қилиши қобилияти, унинг гражданилик позицияси ва активлиги ҳаминша ҳал қилувчи омил бўлади».

КПСС Марказий Комитетининг 1985 йил апрель Пленумидан ва КПСС XXVII съезидан кейин ўтган вақт ичида совет кишилари авчанига ўзгардилар. Улар бошларини баланд кўтариб, қадимларини ростилаб олдилар, фактлар бетига очик юз билан боқмоқдалар ва энг зарур масалалар ҳақида рўй-рош, ошкора гапирмоқдалар. Йиллар давомида йиғилиб қолган проблемаларни ҳал этиш усулларини бериладиган назармоқдалар. КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари М. С. Горбачев шу йил 6—8 апрель кунлари Ўзбекистонда бўлган вақтида унинг меҳнатнашлар билан, республика активлари билан учрашувлари ҳам партия бошлаган йўлининг тўғрилигида ҳақдорлиги мана шундай ишонч мўҳитида ўтди.

М. С. Горбачев иш билан жуда банд бўлишга қарамай, Тошкент районидagi К. Маркс номида «Ленин йўли» колхозларида, «Алгоритм» заводига борди, уларнинг иши билан танишди, одамлар билан самимий ва диалог сўхбатлашди. Уларнинг турмуши, меҳнатининг социал шароитларини қизиқиб сўрашди, қайта қуришнинг бутун моҳияти — инсон, совет киши, унинг ташвишлари ва эҳтиёжларидан иборат эканини таъкидлади.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари республика санъати, қурилиши, қишлоқ ҳўжалиги меҳнатчилари, зиёлилари ҳақида завоқ билан самимий гапирди. Жумладан, у қуйидагиларни таъкидлади: «Ўзбек халқи қадимий маданиятга эга бўлган халқлар, мана шу замин учун кўп азоб-қувват чеккан, жуда кўп иш қилган, уни яшатиб, замонавий ўлкага айлантирган халқлар. Мен Ўзбекистонни биламан, деярли ҳамма областларда бўлганман... Кўп нарсани кўрганман, ишлаб чиқаришда, қишлоқларда ёшлар, оқсоқоллар билан учрашганман, Меҳнатсевар, камтарин, ўз заминига содиқ бўлган халқнинг қалбини ва руҳини маълум даражада тушуниб олганман. Халқингиз Совет ҳўкимиятига содиқ, ўзбек халқи уруш даврида нечоғлик интернационализм намойиш қилганлигини, қанчалар-қанча ташвишларни ўз зиммасига олганини эслаб қўйинг».

Михаил Сергеевич Горбачевнинг бу сўзлари Ўзбекистонда яшовчи ҳар бир кишининг дилидан жой олди. Бу сўзлар ҳақдорлиги ифтихор ва жонқон партия билан ҳўкумат астойдил миннатдорчилик туғилуларини уйғотди.

Социал-иқтисодий тараққиётни жадаллаштиришнинг партия ишлаб чиққан новаторлик стратегиясини Ўзбекистон халқи сиқидилган маъқулламоқда ва қўллаб-қувватламоқда. КПССнинг актив ташқи сиёсати, қуруланиш пойтахтини «тўғатиш» ядро қурулини тақийлаш ва тўғатиш, маҳаллий можаорларни бартаф қилиш сиёсатида катта ташқи сиёсий ташаббуслари ҳаммаимизнинг дилимизда яқин ва тушунарлидир. М. С. Горбачевнинг Афғонистон республикаси президенти, АХДП Марказий Комитети Бош секретари Нажибулло билан учрашуви, улар қабул қилган Совет — Афғонистон Қўшма баёноти тинчлик ишига қўшилган катта ҳиссидир.

Шундай қилиб, Тошкент

милиянинг, ленинча миллий сиёсатнинг буюк социал галабасидир, совет халқлари дўстлиги ва қардошлигининг, улар маданиятлари ўзаро таъсири ва бир-бирини бойтишининг ютуғидир.

Бироқ ҳаёт бир жойда турмайди ва у мактаб олдига янги-янги катта талаблар қўймоқда. Айниқса кейинги ўн йилликларда республика турмушининг бошқа кўп соҳаларида бўлган каби халқ маорифи ишида ҳам ҳўна-қўрсинчилик, дабдабозлик, ялли ёндашув, ҳақиқатни бе-заб қўрсатиш асоратли таъсир қилди. Янги ўғимизда кенг ёйилган социалистик норма ва принципларни бузиш ҳоллари ёш авлодининг тарбиясида оғир маънавий зийн этказди.

Халқ ҳўжалиқдаги, фан, маданиятдаги ишларнинг аҳолининг объектив тақдир этиш ва баҳолаш шўни қўрсатиб турибдики, кўпгина категориядаги ходимларнинг ишчанлик малакаси, профессионал ва умумий таълим тайёргарлиги даражаси етарли эмаслиги кўп жиҳатдан турғунлик ва қоқоқликнинг сабаби бўлди.

Ёш авлодга таълим ва тарбия беришни йўлга қўйишда катта хато ва нуқсонлар ҳўзир республиканинг социал-иқтисодий жиҳатдан янада ривожлантириш йўлидаги тўсикка айланиб қолди.

Авалло миллий индустриал ишчилар сиқини бу жўлда келтириш насаласини олайлик. Биз янги-янги қорхоналари барпо этилди. Навоий санъат зонаси каби йирик санъат регионларини вужудга келтирилди, фан-техника тараққиётини белгилаб бериладиган тармоқлар — химия, машинасозлик, электроникани ривожлантириш

(Давоми иккинчи бетда.)

РАСМИЙ ВІЗИТ БИЛАН

СССР Олий Совети Президиумининг тақдирга биноан ЧКП Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Чехословакия Социалистик республикасининг Президенти Г. Гусак 11 апрель кунини расмий дўсто-на визит билан Москвага келди.

Внуково аэродромда самолётни ялпалабди — ёнда уни КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси А. А. Громико, КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзоси, СССР ташқи ишлар вазири Э. А. Шеварднадзе қизгин кўтириб олдилар.

Кўтиб олишда СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосарлари В. П. Орлов, А. Ф. Яковлев, СССР Олий Совети Президиумининг Секретари Т. Н. Ментшевич, СССР граждан авиацияси вазири А. Н. Волков, СССР ташқи ишлар вазирининг ўринбосари В. П. Логинов, СССРнинг ЧССРдаги элчиси В. П. Ломакин, бошқа

Ўзбекистонга келиши муносабати билан

Густав Гусак

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети Президиуми аъзоси, ЧССР Президенти

Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитети Президиумининг аъзоси, Чехословакия Социалистик Республикаси Президенти Густав Гусак Чехословакия Социалистик Республикасининг атоқли партия ва давлат раҳбари, халқаро коммунистик ва ишчилар ҳаракатининг машҳур арбоби.

Уртоқ Густав Гусак 1913 йил 10 январда Братислава яқинидаги Дубравка посёлкидада туғилди. 1929 йилда 16 ёшли Гусак Коммунистик Ёшлар союзи сафига кириб, революцион ёшлар ҳаракатида фаол ишлаб бошлади. Братислава университетининг

борди, бунинг учун у бир неча бор қамоққа олинди ва турмага ташланди.

1943 йилининг ёзида К. Шмидке ва Л. Новомеский билан бирга ўртоқ Гусак Словакия Коммунистик партиясининг яширин Марказий Комитетини тўзди ва бу билан фашистлар таъйиб натижасида бузилган партиянинг ташкилий структурасини қайта тиклади.

Уртоқ Гусак Словакияда фашистларга қаршилик қўрсатиш марказий органи — Словакия миллий кенгашини тузишга муҳим ҳисса қўшди. Словакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг ва Словакия миллий кенгашининг бошқа аъзолари билан биргаликда у фашизмга қарши умумхалқ қуролли қўзғолонини тайёрлашда фаол қатнашди. Словакия миллий қўзғолонининг бошдан эътиборан (1944 йил 29 августда) унинг раҳбарияти сўстава кирди, Словакия миллий кенгаши президиумининг аъзоси ва раис ўринбосари этиб сайланди.

1945 йил март ойида ўртоқ Гусак Москвада Чехословакиянинг чет элда қаршилик қўрсатиш ҳаракати аъваллари билан биргаликда янги тикланган Чехословакия миллий фронтини биринчи ҳўкуматни про-граммаси ва сўстава тўғрисида олиб бориладиган музокарада Словакия миллий кенгаши делегациясининг аъзоси бўлди.

Чехословакия Совет Армияси томонидан озод қилинган, ўртоқ Гусак партия ва давлат органларида турли раҳбарлик лавозимларини эгаллаб келди.

1946 йил май ойида у қонун чиқарувчи Миллий мажлис депутаты этиб сайланди. Словакиянинг аъваллар корпуси раиси бўлди. Революцион қуруланишнинг ички реакцияга қарши муроасида сиёсий қурашда қатнашиб, ўртоқ Гусак меҳнаткаш халқнинг Словакияда 1948 йил февралда реакция қурулани устидан қозонган галабасига жуда катта ҳисса қўшди.

Февраль галабасидан кейин ўртоқ Гусак масъул партия ва давлат лавозимларида ишлади. 1949 йили ўтказилган ЧКП IX съезида Чехословакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг аъзоси этиб сайланди. 50-йиллар бошида асосси айбловлар оқибатида ўртоқ Гусак ҳамма лавозимлардан озод этилди, кейин эса қорунуси равишда ҳўкм қилинди.

1963 йилда оқлангандан кейин у илгирчи фасолат билан шўғулланди. Словакия Фанлар академияси системасида ишлади. 1968 йил апрелида ЧССР ҳўкумати раисининг ўринбосари этиб тайинланди.

Уртоқ Гусак илгирчи маркс-ленинча сиёсатни амалга ошира бориб, 1968—1969 йиллардаги қўқур ижтимоий-сиёсий

инквизиция энгишда актив қатнашди. 1968 йил август ойида у Словакия Коммунистик партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари этиб сайланди. Ҳақ йиллик ўртоқ Гусак ЧКП Марказий Комитети ва унинг Президиуми аъзоси бўлди.

1969 йили ЧКП Марказий Комитетининг Чехословакия Коммунистик партияси янги раҳбарияти тузилган апрель Пленумида ўртоқ Гусак ЧКП Марказий Комитетининг биринчи секретари этиб сайланди.

Уртоқ Гусак бошчилигидаги ЧКП янги раҳбарияти партияда барча марксизм-ленинчи қурулани жисплантириш, партия сафларини ёш усурлардан тозалашга, голий ва ташкилий бирлигини қайта тиклашга, ЧКПнинг КПСС ҳамда бошқа коммунистик ва ишчилар партияларининг қардошлари алоқаларини тиклаш ва қўқурлаштириш, Чехословакия билан Совет Иттифқи, социалистик ҳамадўстликдаги бошқа мамлакат халқлари ўртасидаги дўстлик туғилуларини мустақамлашга муваффақ бўлди.

(Давоми иккинчи бетда.)

Президиумининг Фармони

М. ОРИФЖОНОВНИ
ҒЛИГИ ОРДНИ БИЛАН
ЛАШ ТҒҒИСИДА

қўп йил самарали ишлагани
учин 50 йил тулган муно
Компартияс Андижон обла
секретари ўзроқ Махдум М
алқлар Дўстлик ордени о

СССР Олий Совет
Президиумининг Раис
А. ГРОМИКО

СССР Олий Совет
Президиумининг Секретар
Т. МЕНТЕШАШВИЛИ

38 йил 11 апрель.

Марказий Комитетнинг Ўзбекистон шунга аминки, қайта қуришнинг муҳим идеологига, таълим, маданий پرورش демадарини муҳофазат қилган ётган бутунги пленуми республика партия ташкилотининг бутун ташкилотчилигини сиёсий иштига янги гайрат бағишлайди, у қабул қилган қарорлар республика соқилда-иктисодий ривожланганини жадаллаштириши ҳамидеяси ва интиқолининг ҳақиқат хулосасининг ягона ҳалиқхўжалиги комплексига Ўзбекистон ҳиссасина кўнак тиришдан иборат биринчи навбатдаги вазифалари ҳақида энтиша актив ёрдам беради.

Экология проблемалари бўйича ўткир мунозара авж олиб бормоқда. Долзарб масалалар ҳали кўп, бинобарин, уларни халқ билан ҳар томонлама кенгашиб олгандан кейингига ҳал қилиш зарур. Сизларнинг муҳокамасизга қўйилган Қонун лойиҳаси ана шу ишга ёрдам бериши керак.

(Давоми бешинчи бетда).

ЎН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ САККИЗИНЧИ СЕССИЯСИ

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ МИЛЛАТЛАРАРО МУНОСАБАТЛАР ВА ИНТЕРНАЦИОНАЛ ТАРБИЯ МАСАЛАЛАРИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари депутат М. Ҳ. ХОЛМУХАМЕДОВ доклади

Депутат ўртоқлари! Бугун биз гўш муҳим ва актуал проблемани муҳокама қилишимиз керак. Сессия кун тартибига қўйилган Олий Советнинг миллатлараро муносабатлар ва интернационал тарбия доимий комиссиясини тузиш тўғрисидаги масала жамиятда юз бераётган муҳим объектив жараёнларга эътиборини қўйиш зарурлиги билан боғлиқ.

Маълумки, Улуғ Октябрь мамлакатимизда миллий масалани ҳал қилиш негизларини белгилаб берди. Совет ҳокимиятининг дастлабки декретларидан бири бўлган «Россия халқлари ҳуқуқлари декларацияси» мамлакат халқларининг тенглиги ва суверенлигини, уларнинг ўз тақдирини ўзи белгилаш ҳуқуқини эълон қилди, ҳамма ва ҳар қандай миллий имтиёзлар ва чеклашларни тугатди, Россия территориясида ашайдиган барча майда миллатларнинг эркин ривожланишини қарантилла берди.

Фақат социализм базасидангина, деган эди В. И. Ленин, «кичилик жамиятини ҳар қандай миллатга мансуб меҳнатқашлар оммаси қонуний талаблари ва прогрессив интилишлари биринчи марта ўлароқ интернационал бирлигиде қондирилган олий формалар...» бўлиши мумкин.

Ҳаёт, социалистик практика Ленин бапиратининг ишончли тарзда тасдиқлади. Совет ҳокимияти йиллариди халқлар тенглиги, уларнинг қардошларча ҳамкорлиги амалда қарор топти.

Лениннинг Совет Шарқи республикаларида миллий масалани ҳал қилиш йўллари ва усуллари тўғрисидаги кўрсатмалари ҳам унинг бебаҳо меросида муҳим ўрин тутди. У ўзининг 1919 йил ноябрда Туркистон коммунистларига йўллаган машҳур хатига бахт ва раванга эришиш учун «Туркистон халқлари билан ўз-ўзларча муносабат ўрнатиш, уларга империализмнинг барча ишларини таг-тутти билан йўқотиш истамиз» самимий эълонининг амалий ишлар билан исботлашга қизғин ва эҳтирос билан даъват қилган эди.

Бизнинг мамлакатимизда барча миллат ва элларнинг юридик жиҳатдангина эмас, амалдаги тенглиги ҳам қарор топди, ўтмишдан мерос бўлиб қолган миллий масала ҳал қилинганлиги социализмнинг гўш катта ютуғидир. Ленинча миллий сўбатнинг тарихий ютуғиди Марказий Комитетнинг партия XXVII съезиди Сўсий доқладиди, КПССнинг янги тақририди. Программасида, Марказий Комитет Пленумларининг материалларида ўз аксини топди. М. С. Горбачевнинг Улуғ Октябрнинг 70 йиллигига бағишланган тантанали мамлакатдаги доқладиди чўқур ва ҳар томонлама кўрсатиб ўтилди. Партиясининг миллий муносабатлар соҳасидаги сўбатчи Михаил Сергеевич Горбачевнинг Ўзбекистон партия-ҳўжалик акти билан учрашувиди сўзлаган нутқиди мазмундор ва ишонарли қилиб баён этилди.

СССРда миллий масала муваффақиятли ҳал қилинганлиги конкрет нималарда ифодаланади?

Сўсий соҳада бу ижтимоий турмушининг ҳамма жаҳадларида барча халқларнинг чинакам тенг ҳўқуқлигини таъминлашни ағдатлар эди. Итисодиий соҳада бу барча республикаларда юксак даражада ривожланган саноат ва механизациялашган йирик қишлоқ ҳўжалиги вужудга келтирилишини ағдатлар эди. Халқнинг маънавий турмуши соҳасида, маориф, фан ва маданиятда мислсиз тараққиётга эришилди. Биринчи марта ўлароқ барча миллатлар ва эллар илгари яратилган маданият ютуқларидан баҳраманд бўлибгина қолмасдан, шу билан бирга янги маънавий бойликларни яратди, бевосита иштирок этиш учун реал имкониятга ҳам эга бўлди. Республика-миз социал структурада тўз ўзгаришлар юз берди, совет ишчилар синфи, қол-хоҳи деҳқонлар ва миллий эмилялар шаклланди. Марксизм-ленинизм гўллари, пролетар интернационализи принциплари тантана қилди. Одамларнинг янги социал ва интернационал бирлиги совет халқи қарор топди, реал воқеликка айланди.

Натижада кўпмиллатли-лик социализм шароитида инсоният тарихида биринчи марта ўлароқ давлатнинг заифлигини белгилловчи омилдан унинг қудрати ва гуллаб-йшаниши белгил-чи омилга айланди.

Халқлар қардошларча иттифоқининг кучи Совет Шарқи республикаларида тўз ўзгаришларда, айниқса, эркин намоён бўлди. Ўзбекистон бунинг яққол далилидир.

Қисқа муддат ичиди республикада шундай вази-фалар ҳал қилинган. Бошқа шароитларда уларни ҳал қилиш учун асрлар керак бўлар эди. Бизнинг индустриал-аграр республикамиз ҳўзир икки кун ичиди иш-лаб чиқариётган саноат ма-хсўсоти Ўзбекистон ССР таш-кил этилган 1924 йил да-вомиди ишлаб чиқаришдан мах-сўсютдан кўпроқдир. Иш-лаб чиқарилаётган махсўсют турлари гўш кўп бўлиб, энг оддий товарлардан тор-тиб тўқимачилик ускуна-ларига, пахта терши ма-шиналарига, энг янги элек-трон техникаси ва биринчи даражада самолётларни ўз-ичига қамраб олади. Йил-лиқ махсўсют 9 ба-вар қўлайиб, ҳўзир 10 мил-лиард сўмликка етди. Ре-спублика партия ва ҳўкумат-нинг тимисиз ердами ту-файли мамлакатнинг йирик пахта базасига айланди. Пахта ишлаб чиқаришини кў-пайтириш ва унинг сифати-ни ошириш — бизнинг би-ринчи даражада ватанпар-варлик бурчимиздир. Мада-нийт соҳасида чинакам ре-волюция амалга оширилди. Йопонлик ва жаҳолатга аба-дий барҳам берилди.

Республика меҳнатқаш-ларни ҳар бир пахта терши машинасида, тўқув даст-оҳида Москва ва Ленинград ишчиларининг, Донбас кон-

чиларининг, Урал метал-лурларининг меҳнат улу-ши борлигини яхши ағла-шади. Пахтамининг ҳар бир граммиди барча қардош халқлар меҳнатининг зар-раси муқассам. Иригация ва мелiorациянинг кенг ривожланишини биз Ўрта Осиёни сўғориш тўғриси-даги ленинча гўллари-нинг рўйига чиқиши деб била-миз. Фан соҳасидаги му-ваффақиятларни биз ҳақли равишда В. И. Лениннинг Ўрта Осиё давлат уни-вер-ситетини ташкил этиш тў-ғрисидаги декрети асоси-да бу ерда келган олимлар ре-спубликамизда ташкил этган илмий мактаблар билан бо-лиқ деб биламиз. Ўзбек со-циалистик маданияти қар-дош маданиятлар яратган барча энг яхши нарсаларни ўзига сиғдириб олмоқда ва ўз навобатиди ўзининг энг яхши намуналари билан со-вет халқларининг кўпмил-латли маданиятига қўшил-моқда.

Хуллас, ижтимоий тур-мушининг ҳамма соҳалари-да, ҳар қадамда биз ленинча миллий сўбатининг самара-ли натижаларини кўриб ту-рибмиз. Ҳўзир республика-миз кўпмиллатли кол-лектив бўлиб, унда жуда кўп миллат ва элларнинг вакиллари аҳил меҳнат қил-моқда.

Ҳўзирги Ўзбекистонда манвўд бўлган барча эркин ютуқлар учун республика меҳнатқашлари улуғ Ленин доқласидан ва у яратган Коммунистлар партияси-дан, мамлакатимиздаги барча халқларнинг ва биринчи навобатда улуғ рус халқи-нинг доимий беғариз ерда-мидан миннатдордирлар. Бизнинг ютуқларимиз ре-ал ва сезиларлидир. Ленин улар йиллар давомиди тў-палаиб қолган, ўсиш сўрат-ларини пасайишга ҳамда ре-спублика экономикасида маъ-лул номунасосибилар пай-до бўлишига олиб келган проблемалар ва камчилик-ларни, кўшдан берилган им-кониятларни тўсиб қўя ол-майди. Фондлар самара-дорлиги кескин (ўн йил и-чи-да учдан бир ҳиссадан кў-проқ) қамайди, ускуналар-нинг ишлаш сменалиги ко-эффиценти пасайди, иж-тимоий меҳнат умумдорли-ги амалда қўлаймайди.

Кўпгина корхоналар тез-лик билан реконструкция қи-лишга ёки техника билан қайта қурулантиришга му-ҳтож. Ишлаб чиқаришнинг умумий ҳажмида олий сиф-ат категориясидаги махсў-лотнинг улуши қам. Дав-латга анча миқдорда деҳ-қончилик ва чорвачилик махсўсоти етказиб берил-мади. Катта-катта майдон-ларда ерларнинг умумдорли-ги пасайиб кетди.

Табииини, экономиканин-г ҳолати социал соҳада ўз аксини топди. Бу соҳанин-г ривожланиши меҳнатқаш-ларнинг эҳтиёжларидан ҳа-ли орянда қолмоқда. Ре-спублика Олий Советининг депутатлари буларнинг ҳам-масини яхши билишди. Аҳол юн бошига тўғри ке-лаётган реал даромадлар-нинг ўсиши, ўй-жойлар,

кўлблар, кинотеатрлар, май-лашйи қизматлар билан таъ-минлаш даражаси, бола-ларнинг мактабга чарба му-вақасаларига жалб этиш даражаси Ўзбекистонда биз-ни мамлакатдаги қара-нда ҳам бўлиб чиқди. Аҳолининг, айниқса, бола-ларнинг касаллишини ҳали ҳам юқори даражада турби-ди.

Ўртоқлар, бизда қийинчи-ликлар оқ эмас. Улар рес-публика экономикаси ва ҳа-ётининг ҳамма соҳаларини қайта қуриш юзасидан му-раккаб вазибаларни қўймоқ-да.

Ҳўзир бутун мамлакатда бўлибдиган, Ўзбекистонда ҳам КПСС Марказий Коми-тет билан Совет ҳўкумати-нинг жуда катта ердами ту-файли ижодий ишлаш вази-ят, ишларнинг аҳолини о-бъектив, танқидий баҳолаш қарор топтоқда, демократия ва ошқоралик ривожланмо-қда. Топширилган иш учун қолмишларга, раббар хо-лларга, барча қалдрга ис-батан талабчанлик ошиб бормоқда. Камчиликларни бартараф этиш, эскириб қолган ҳўжалик юртиш ус-сулига қарши кураш қуча-йиб бормоқда. Ишлаб чи-қарувчи қучларни жолашти-ришн тақомиллаштириш, меҳнатга қобилияти аҳо-лининг иш билан бандлиги-ни, айниқса, ёшларнинг ҳа-ракатчанлигини ошириш чо-ралари қўрилкоқда.

Омма орасида интерна-ционализм руҳини, мушўҳада қилувчи эмас, балки яратув-чи интернационализм руҳи-ни бундан бўён ҳам му-стаҳкамлаш биринчи даража-ли муҳим вазибадир. Амал-даги интернационализм — Ўзбекистоннинг мамлакат-халқ ҳўжалик комп-лексида қўшайтган улуш-ини ошириб бормиш демакдир. Бизнинг республикамиз қай-та қуриш ҳамда социал-ик-тисодиий тараққиётни жадал-лаштириш вазибаларини му-ваффақиятли амалга оши-риш учун етарли саноат, илм-фан, кадрлар потен-ци-га, қучай табиий-иқлим шароитларига ва бошқа бар-ча имкониятларга эга.

Ленин республикамиз энг асосий бойлиги — бизнинг ақойиб одамларимиздир. Уларнинг қўпчилиги чина-кам ватанпарварлар, му-ваффақиятлардан қизғин ҳў-новадиган, қийинчиликлар ва муваффақиятсизликлар-дан чин дилдан ранжидиган интернационалистлардир.

Темирчи Ш. Шомхамудов, бошлар уйининг директори А. П. Хлебюшкина, пахта-қор гвардиясини Э. Адиев, тоқарлар бригадир Ю. Сте-паненко, Белорусиядаги партизанилар қурашининг қаҳрамони М. Топиболдеев ва минглаб бошқа шовли кишиларнинг номи ре-спубликадан анча нарида ҳам машҳурдир. Улар бизга в-эки бу миллатга мансуб бў-ланган учун эмас, балки бутун Ватанимиз равақли бўл-ди ақойиб ишларни қилганли-лари учун қадридир.

Коммунистик партия мил-лий муносабатлар соҳасида амалга оширган ўзгартувчи

ишларнинг натижалари мил-латлараро муносабатлар муаммосиз кечмоқда, деган тасавурирн вужудга келти-рилганлиги керак. «...Ҳўзирги босқинда миллий сўбат би-лан гўш асосли равишда шўғулланмоғимиз лозим, — деб таъкидлади М. С. Гор-бачев КПСС Марказий Ко-митетининг 1988 йил фев-раль Пленумида. — Барча соҳаларда — назарияда ҳам, амалиётда ҳам шўғул-ланишимиз зарур. Бу жа-мийатимизнинг гўш прин-циплар ҳаётини масаласидир».

Биз миллий муносаба-тлар соҳасида муттасил пай-до бўлиб турадиган муам-моларни, уларнинг турли жиҳатлари ва кирраларини аниқ ва яққол ағлашимиз, қўришимиз, янгича ёнда-шувларини ҳар томонлама пухта ўйлаб излашимиз, ҳа-ёт илгари сўратган масала-лар юзасидан амалий қар-орлар қабул қилишимиз керак.

Ҳўзир, ошқоралик ва де-мократиялаш шароитида тўпалаиб қолган, миллат-лараро муносабатлар соҳа-сида ҳал қилишни талаб этаётган баъзи омиллар оч-қойилди кўрииб қолмоқ-да. Бу омилларни ҳаёт та-лабларини инкор этиш, улар-ни балалашароқ сўзларга-гарқ этиш иллатлари келти-риб чиқарган эди. Биз мил-латлар ва миллий муно-сабатларнинг ривожланиш-га доир қўпгина сўсий, идеология, тарихий маса-лаларни узоқ вақт мо-байнида четлаб келдик. Пар-тия бу ҳол салбий оқибат-ларга олиб келганлигини ва ҳўзир бу оқибатларни туга-тиш билан шўғулланиш не-рақлигини тўғридан-тўғри ва ошқора эътироф қилди.

М. С. Горбачев партия Мар-казий Комитетининг 1988 йил февраль Пленумида сўз-лаган нутқида айтганидек, бизнинг республикамиз қай-та қуриш ҳамда социал-ик-тисодиий тараққиётни жадал-лаштириш вазибаларини му-ваффақиятли амалга оши-риш учун етарли саноат, илм-фан, кадрлар потен-ци-га, қучай табиий-иқлим шароитларига ва бошқа бар-ча имкониятларга эга.

Афсуски, салбий тенде-нция ва омиллар мавжуд. Қозогистон, Болтиқ бўйида-ги воқеаларни эслашининг ўзи етарли.

Йиғида Тоғли Қорабоғ ав-томон обласида юз бер-ган ҳодисалар, бу ҳодиса-ларнинг Ерван, Сумгаит ва қўшқа шаҳарлардаги ак-содиси чўқур ташвиш туғ-диради. Горбачевнинг озар-байдон ва арман халқлари-га муқоабати бутун партия-мизнинг овози бўлиб, шу воқеалардан қаттиқ ташвиш-ланган барча совет рес-публикалари халқларининг о-вози бўлиб ялангиди.

Республика меҳнатқашла-рининг партия, совет орган-ларига, оммавий ахборот во-зиларига йўллаган итти-мосларига мувофиқ Ўзе-бекистон ССР Олий Совети Президиуми СССР, Озар-байжон ва Арманистон ССР Олий Советлари, Президи-умларига муқоабат қилиб, тартиб ва оқойишчилик ўр-натиш учун ўзларининг б-тун оуб-эътиборларидан, барча конституцион ҳўқуқ-лар ва имкониятлардан фой-

даланишга чаклиди. Барча қардош иттифоддош рес-публикалар ҳам ана шундай даъват билан чиқишди.

ССР Иттифоқи Олий Совети Президиумининг шу масалага оид қарориди шў-жудда келган вазиит Озар-байжон ва Арманистон халқ-ларига, ва умуман, ягона кўпмиллатли давлат бўлган Совет Иттифоқи халқлари-нинг ўстлигини янада му-стаҳкамлашга зарар келти-рад, деб таъкидланди. Му-раккаб миллий-территориал масалаларни давлат ҳоким-ияти органларига таъйин-ўтказиб йўли билан, ҳис-ҳалокан ва эҳтиросларни авж олдириш вазиятида ҳал қилишга уринишга йўл қў-йиб бўлмайди, бундай қи-лишдан олдин айтиб бўл-майшган оқибатларга олиб келиши мумкин, деб ҳисоб-лашди.

Барча совет кишилари қарор Ўзбекистон меҳнат-қашлари ҳам партия ва ҳў-кумат позициясини, қардош республикалардаги вазиит-ини ҳамма миллат ва эл-лар манфаатлари йўлида, давлатимизнинг олий манфа-атларини, бутун социализм-ини манфаатларини қўлаб-тартибга солиш борасида қилинаётган ҳаракатларни бутунлай ва тўла-тўқис қў-лаб-қувватламоқдалар.

Кейинги вақтларда пайдо бўлаётган, совет ватанпар-варлиги руҳига, интерна-ционалист принципларга эид бўлган салбий ҳодисалар-нинг сабаблари турғунлик йилларида, ечимланган ҳа-ётини муаммолар тўпланган, бюрократларга бўзилдишлар ва ана шу шароитда жа-мийята хилоф уснуслар жо-нланган йилларга бориб та-қалади. Бу фактларнинг ҳар қандайга эътиборсиз бў-лишига, улардан йўз юмиш-га йўл қўйиб бўлмайди. Ана шу шароитда интернационал тарбия муаммолари айниқ-са муҳим аҳамият касб эт-моқда.

Булар ўта мушўҳаза би-лан, ҳам миллий, ҳам интер-национал жиҳатларини ҳисоб-га олиб ҳал қилишни, бош-қаларнинг манфаатларини заррача бўлса ҳам қамсит-маслиқни талаб қилаётган гўш нозик, қалтис, мураккаб масалалардир. Бу ерда ме-зон битта бўлиши керак: миллий талабларни қонди-риш ва ривожлантириш лоз-им, лекин бу талаблар ин-тернационал алоқаларга эид бўлмаслиги ва зарар кел-тирмаслиги зарур. Бугун мана шу шиммиди биз Ле-ниннинг қўшайтган кўрсат-маларига амал қилишимиз лозим: «Биронта миллат учун ҳам, биронта тил учун ҳам имтиёз бўлмасин! Андаки-на бўлса-да қамситилмасин, ан-даки-на бўлса-да адолатсиз-лиққа йўл қўйилмасин...».

Қўлбуки, биз бугун амал-ий ишларда баъзан у то-моннинг ҳам, бу томоннинг ҳам манфаатларини ҳисобга олишга муваффақ бўла ол-майтаганимизни, миллий сўбатини амалга оширишда сўсий сезгирлик, маданият, билимдонлик ва жиҳдий да-лиллар етишмаётганлигини эътироф этишимиз керак.

Миллий муносабатлар, ин-тернационал тарбия янгича ёндашувларни, чўқур ўзга-ришларни талаб қилди. Бу талаб юздан ортиқ миллат ва элат вакиллари яшаб меҳнат қилаётган рес-публи-камиз шароитида алоҳида аҳамиятга ва жуда муҳим-дир.

Кадрлар билан ишлашда-ги, итисодиий, социал ва аҳ-лоқий соҳалардаги қўпдан қўп хатолар, районлар, кол-хозлар ва совхозлар чегара-ларини ўзгариштириш чоғида тайёрга аёйрилиқ, ёки миллий алоҳидаликни авж олдириш заминиди вужудга келаетган ҳар хил гуруҳбўлиқ ва уруғ-аймоқчилик интилиш-лари ва даъволари — булар бизнинг интернационалист негизларимизга ҳаф сола-ётган «рашидчилик» оқи-батларининг потенциал ман-балари бўлиб, худди ана шу ярамас ҳодисага қарши му-росасиз курашни авж олди-риш юбормоқ керак.

Партия бизнинг социали-стик Ватанимиз территория-сидан бутун мамлакатини, барча совет миллатларини, элларларнинг манфаатларини қўлаб-қўрқона фойдалан-моқда ва уни совет халқи-нинг умумий бойлиги, деб ҳисобламоқда. Бизнинг тер-риториал бўлинимиз фа-қат аҳолининг миллий сости-вага қарабгина белгиланиши мумкин эмас. Бунда Ленин-нинг қўйидаги қондаси асо-сий принципдир: «...Аҳоли-нинг миллий сости — гўш муҳим итисодиий омиллар-дан биридир, лекин у бирдан бир омил эмас ва бошқа омиллар орасида энг муҳи-ми эмас...» Шунинг учун марксистлар «миллий-терри-ториал» принцип заминига бутунлай ва фақат шу за-минига ўта олмайдилар».

Республика Олий Совети ва ҳўкумати кейинги вақт-ларда ижодкор айтиларнинг бир қисми орасида ҳар хил носоголом уйдирмалар ва ма-ҳаллийчилик қайғиларни ёйилганидан, жамоатчилик фикрини қалгитилганидан жиҳ-дий ташвишланмоқдалар. Ай-ричма айрича, журналист-лар, олимлар ривожланиб бо-раётган ошқоралик ва демок-ратия вазиитиди демагоглар-ча фойдаланиб, салбий ҳо-дисаларнинг оқибатларини ту-гаттиш юзасидан, рес-публи-кани итисодиий ва социал ривожлантиришнинг қўпгина чинакам етилган муаммолари-ни ҳал этиш юзасидан амалга оширилаётган чора-тадбирларни бўзиб талқин қилмоқдалар.

Улар демагофик ва эко-логик вазиитни соғломлаш-тириш, маҳаллий миллат орасидан индустриал ишчи-лар синфини шакллантириш, рус тилини ўрганишни ет-тилаш каби гўш муҳим ма-салаларни ҳал қилишга пухта йўл ёндашти зарур-лигини инкор этиб, уларни тор регионал, маҳаллийчи-лик позицияларидан туриб талқин қилмоқдалар.

Бу ҳўл масалан, Ўзбеки-стон Ёзувчилар союзи, Тош-кент Давлат Университети, баъзи бир бошқа ўқув юр-тларида бўлган йиғилишларда намоён бўлди.

Халқ манфаатларини мана шундай «химоя қилувчилар-нинг» иввоғарлик хатти-ҳа-ракатларига ҳали партия, совет айтивлари, мансабдор шахслар етарли даражада принципал ва билимдонлик тарзи зарба бермаётганли-қини кишини ҳавотирга со-лади.

Гарчи мазкур салбий қай-ғиллар ва кўринишлар оммавий тусда бўлмаси-да ва уларни меҳнатқашлар қў-лаб-қувватлаётган бўлмаси-ларда, жамоатчилик фикри-нинг миллатчилик томонига озгина бўлса-да ўзгаришини таъминлаш мумкин эмас, деб ҳисоблаймиз. Бу маса-лалар эътибор билан ўр-ниниб чиқилмоқда. Улар юза-сидан республикада яшовчи барча миллатлар ва элларнинг манфаатларини ҳисобга оладиган чора-тадбирлар қў-рилмоқда.

Ҳақиқатга тик қарайлик: агар ҳўзир бўшанлик, сўст-қашлик қилсак, юз бераёт-ган жараёнларга етарли ба-ҳо бермасак, бу ҳафли оқи-батларга олиб бориши мум-кин.

Ўртоқлар, сизга маълумки, қиёда Ўзбекистон Компар-тияси Марказий Комитети бюросининг мажлисида биз республикада миллатлараро муносабатлар ва интер-национал тарбиянинг аҳолини бағдосил қўриб чиқдик. Бу ҳақдаги ахборот республика мабғутида эълон қилинди ва қа-йта қилинган қарорлар тўғрисида қўшдан бутаф-фалар беришининг ҳожати бўлмаси керак.

Марказий Комитет бюроси-нинг аъзолари ва секре-тарлари ёзувчилар союзи, журналистлар, кинемато-графчилар, композиторлар, рессомлар союзилари ва рес-публиканинг бошқа ижодий союзулари вакиллари билан учрашдилар. Уларни қизқ-тиратган барча масалалар юзасидан изма-юз ошқора сўзлашиб олинди, носоголом уйдирмаларга ва миллатчи-лик кўринишларига принци-пал партиявий баҳо берил-ди, уларнинг қайта қуришга эид эканлиги қўрсатиб ўти-лди. Сўзбулар чоғида ки-ши алоҳидаликни ва маҳ-дудлиқни авж олдириш йў-лидаги ҳар қандай уриниш-ларнинг чинакам миллий ва интернационал манфаатлари-га эид келиши алоҳида таъ-кидланди.

Шу йил 19 мартда Ўзе-бекистон Компартияси Мар-казий Комитетиди республика ижодий союзулари президи-умлари ва улар област бўли-ларининг аъзолари, ялмий муассасалар ва олий ўқув юр-тлари раҳбарлари ҳамда партия ташкилотлари секре-тарлари билан партия, совет, қасаба союз ва комсомол а-йтивлари иштирокиди йиғи-лаш бўлиб ўтди. Қиёда Ўзе-бекистон Компартияси Мар-казий Комитетининг биринчи секретари Р. Н. Нишонов «Республикада қайта қури-ниш идеология жиҳатдан таъ-минлашда ижодкор айтилар ва ялмий, педагогик кол-лективларнинг ролини оши-риш тўғрисида» доқлад қил-ди. Муаммони муҳокама қи-лиш чоғида танқид фан, адаби-ят ва санъат арбоблари ин-тернационал тарбияни янада

(Давоми еттинчи бетда).

«ЎЗБЕКИСТОН ССР ДАВЛАТ ҲАЁТИДАГИ МУҲИМ МАСАЛАЛАРИНИ ХАЛҚ МУҲОКАМАСИГА ҚЎЙИШ ТЎҒРИСИДА» ГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚОНУНИЙ ЛОЙИҲАСИ ҲАҚИДАГИ ДОҚЛАД ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

(Давоми. Боши бешинчи бетда).

тусида ўтказишга ҳаракат қи-либ, демократия принципла-ри ва формаларидан фойда-ланишда қайта қуриш ишини сўст амалга оширмоқда-лар. Халқ сўздаларига бў-либ ўтган кейинги сайлов-ларда ана шундай камчи-ликларга йўл қўйилди, бу эса Ўзбекистон ССР Юсти-ция министрлиги ва унинг жоғлардаги органлари ва-зиитини ҳали яхши ўрганма-ётганликлари, меҳнатқаш жамоатчилик фикрини яхши билимасликларини қўрсатди.

Ҳисоблар бериш жараё-нида сайловчиларнинг на-қазлари, ариалари, тақсиф-лари ва танқидий мулоҳаза-ларини умумлаштириш ҳамда таҳлил этиш юзасидан кон-крет чора-тадбирлар ишлаб чиқилиб, амалга оширил-моқда, улар тўла-тўқис ҳи-собида олинмоқда, қурилган чора-тадбирлардан аҳоли кенг хабардор қилиб бори-лмоқда, натижалар бўйб кў-рсатилмайдиган ва камчилик-лар ошқора айтиладиган бў-либ қолди.

Кадрларни танлаш, лаво-зимларга қўтариш ва жо-й-жойига қўйиш практикасида янги тартиб амал қила бо-шлади. Халқ сўздаларини, шўнингдек област сўздал-ри аъзолигига сайлов ўтказув-чи бир қанча округларда ўри-мудда қилинган илгари бўш-баб қолган кишилар ўрнига бир қанча қандақатини номзод қилиб кўрсатиш бўйича даст-лабий экспериментлар ўтқа-зилмоқда.

Сайловчилар, меҳнат қол-

лективлари ёки сайланади-ган органлар (маҳаллий Со-ветлар) томонидан қўпчилик номзодлар ҳақида ўз фикрини қай қилиш принципини сўз-даларга нисбатангина эмас, айна вақтда катта нотариус-лар ва юридик консульта-цияларнинг мудирларига нис-батан ҳам жорий этилади.

Бевосита демократия ре-зервлари ҳақиқатдан ҳам бит-мас-туганмасдир. Эндиликда уни бўшашувчи қучларнинг, бир қоллида ишланиннинг ва баъзи раҳбарларнинг оскича фикр юритишларининг юқуш тасдиқидан сақлаш учун мустиҳкам ҳўқуқий гаран-тилар ҳам яратиш муҳим-дир.

Республика ҳаётининг бар-ча жиҳатларини янгилаш ҳа-рабни тимисиз давом эти-шга ҳет қандай шўбҳа йўқ. Вақти келиб социалистик турмуш тарзининг янги нор-малари ва қадриятлари, барча масалаларни, шу жу-младан аниқ мақсадга қара-тилган йирик халқ ҳўжалик программаларини, Қонун ло-йиҳаларини коллектив тарзда ҳал қилишининг яна-да самарали форма ва усу-лари кенг тарқалиб, сўнгра эса юридик тўз ола бошла-ди, сайлов системаси тақо-иди миллаштирилди, қўпгина та-шаббуслар амалга ошири-ла боради ва ҳоказо.

Лоийҳада қўзда тутилган-дек, халқнинг ўзини ўзи йо-ри қилиш принципини ҳаёт-га таъбиқ этиш бори билан тақсифий-ҳўқуқий тадбир-ларнинг муайян системаси ҳам мустаҳкамлаша боради. Бунда М. С. Горбачевнинг КПСС Марказий Комитети

1988 й

УН БИРИНЧИ ЧАҚИРИҚ ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ МИЛЛАТЛАРАРО МУНОСАБАТЛАР ВА ИНТЕРНАЦИОНАЛ ТАРБИЯ МАСАЛАЛАРИ КОМИССИЯСИНИ ТУЗИШ ТЎҒРИСИДА»ГИ ДОКЛАД ЮЗАСИДАН МУЗОКАРАЛАР

(Давом. Боши еттинчи бетда).

Яна бир ўқир масалага ўқиб ўтмоқчиман. Маълумки, республикада рус тили, ўзбек тили ва бошқа миллий тилларни ўқитишда катта нуқсонларга йўл қўйилган. Масалан, областда татар тили ўрганиладиган аттиги битта синф бор; корейс тилини ўрганиладиган жой йўқ.

Яқинда кутубхоналарнинг ишини кўздан кечириб чиқдим, улардаги китоб фондига асосий қисми ўзбек ва рус тилларида экани маълум бўлди. Айрим кутубхоналарда қозоқ ва тоjik тилларидаги китоблар бор, бироқ қрим татар тилидаги китоблар бармоқ билан санари даражада оз. Корейс, турк, азербайжон, арман ва кичик тиллардаги китоблар мутлақо йўқ. Биз республиканинг тегишли идораларини ушбу тилларнинг бўлиши тўғрисида айтишга ҳақимиз, иқтисодий, техник ва бадиий адабиёт етказиб бериш масаласини ҳал этишни сўраймиз.

Яна шуни ҳам айтиш ке-

Депутат Ф. ҚУНИСОВ нутқи

НАВОЙ ОБЛАСТ НАУРОТА РАЙОНИДАГИ «ҚИЗИЛЧА» СОВХОЗНИНГ БОШ ЧУПОНИ

Мен яшаб ишлаган Нурота районида 20 дан ортиқ миллат ва элларга мансуб кишилар йиғма-ён қилинган. Биз ўзбеклар тоjikлар, қозоқлар, қоралар, татарлар, руслар ва украинлар билан бирга кавказликлар, немислар ва поляклар ҳам ягона аҳил оила бўлиб яшамокдалар ва ишломқдалар. Турмушнинг анъаналари мустақам ўрин олмоқда. Биздаги аралаш оилаларнинг кўпчилиги бахтиёр яшаётганлиги айтилган сазовордир.

Районда 42 та ўрта ва саккиз йиллик умумий таълим мактаблари бор. Шулардан тўрттасида машғулотлар қозоқ тилида, бошқа 4 тасида тоjik тилида олиб бориюмоқда. Яна иккита ўрта мактабда рус тилида олиб бориюмоқда.

Аммо мактабларда тоjik ва қозоқ тилларидаги дарсликлар еттишмайди, шунингдек қардош халқларнинг ўзбек тилидаги адабиёти ҳам оз.

Бизнинг наслиқлик совхозимизнинг ўзидангина қарийб ўн миллат вакиллари меҳнат қилмоқда. Интернационал бирлик туйғайди совхоз ўғини ва ўн биринчи беш йилликларда тўрт марта республикада социалистик муносабатининг ва беш марта Бутунитиффок муносабатининг ғолиби бўлди.

Ушунга қайта қуриш ва жадаллаштириш ичкилобий даврида беш авлоднинг интернационал бирлиги ва янгилик руҳида тарбиялаш масалалари коммунистлар ва халқ депутатларидан ташқари Советлар мамлакатини ҳар бир оғли раҳбарнинг ҳужумкор бурчи ҳисобланади.

Депутат В. Г. ДЕНИСОВ нутқи

ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТУРКИСТОН ҲАРБИЙ ОКРУГИ ҚУШИЛАРИ ҚУМОНДОННИНГ БИРИНЧИ УРИНБОСАРИ ШТАБ БОШЛИГИ

Меҳнатқашлар ва айниқса, ёшларнинг социалистик Ватанини ҳимоя қилишда Конституциядаги бурчларини бажаришга тайёрликлар ва қўйилганлари алоҳида аҳамиятга эга бўлади. Ҳар йили Ўзбекистонда кўп миңлаб йигитлар Ватанимиз қуроли ҳимоячилари сафига ўтиб, Ватан чегараларининг ҳавфсизли-

рақини, радио ва телевидение аҳолини интернационализм ва ватанпарварлик руҳида тарбиялашни қўлайлаштиришга ўз ҳиссасини қўшиб кетар. Ҳам профессионал, ҳам ҳаваскорлик миллий анъаналарининг қишлоқларини тез-тез ташкил этиш, республиканинг мамлакат бошқа регионлари билан иқтисодий алоқаларини пропаганда қилишни қўлайлаштириш, партия, уруш ва меҳнат ветеранларининг, интернационалчи-жангчиларнинг, ишлаб чиқариш илгирларининг ўзлари яшаб турган аҳоли пунктда ёки ишлаб турган коллективдаги суҳбатларини ўтказиб туриш керак.

Интернационал дўстлик клубларининг ишини танқидий таҳлил этиш зарур. Ушундан қўйлаб юзаниш шарафидир. Қўйлаб чет эллардаги ўз тендошлари билан болаларнинг хат ёзишларини ушбу тиллардан тарбиялашга қўлайлаштириш, ўз коллективларидан халқлар дўстлигини мустақамлаш муаммолари эса айтилган четда қолмоқда.

Биз болалар интернационал тарбиясини аввало оилаларда бошламоқчимиз. Шундан кейин ушбу жамиятнинг фикри ёрдами билан меҳнат коллективини шарафларида қўлайлаштириш керак.

Наслиқлик заводи тарбиясида жойлашган Алишер Навоий номи 22-мактаб билан «СССР 60 йил» 22-мактабда интернационал дўстлик клублари ишлаб турибди. Бултур қишлоқ Совети яқинида қурилган Янги Бахт уйда етти интернационал оила юбилейларини таъана билан нишонлади. Тантаналар Номаълум солдат ёлдорлиги қўшмаблар қўйишдан бошланди ва унда ёш интернационал оқиллар қатнашди. Бизда беш авлоднинг ҳарбий-ватанпарварлик руҳида тарбиялаш, сирлилик ичкиликлар сўйлаб ўтказиш, эскилик сарқитларини тугатиш борасида кўп ишлар қилинмоқда.

Ишонини интернационал руҳда тарбиялаш масаласи надалар муҳимлиги ҳар биримиз учун янги ва тугишларидир. Ошқоралик, демократия шарафларида миллатлараро нифок ўтқири ҳақида мунофиқ қилишлар топилади, албатта. Бу эса баъзи жойларда интернационал тарбия масалалари ҳамон юзани равишда ҳал этилаётганлигининг аломатидир.

Бинобарин, биз қайта қуришни айнаси ҳозирги босқичда бу масалага кўпроқ эътибор беришимиз керак. Бунинг учун меҳнатқашларнинг интернационал руҳда тарбиялаш борасидаги бутун фаолиятининг тамомида дайдан қўриб чиқиш, йўл қўйилган камчилик ва ҳаётларга тезроқ баҳам бермоғимиз зарур.

намунали бажарганлиги, мардлиги ва қаҳрамонлиги учун давлатнинг юксак мукофотлари сазовор бўлди. Улар ўзларининг муқаддас ватанпарварлик бурчларини бажариб, кўп миллатли ҳарбий коллективларда жанговар қишлоқдан ўтиб, жонон коллективлари қўйни қайтиб келди ва ҳозирда ҳам қайтмоқда, социалистик қуриш меҳнат астафетасини, СССР халқлари қардошларига дўстлиги байроғини баланд кўтариб бормоқда. Афғонистон республикасининг вилоятлари ва уездари билан бевосита ота-бобо алоқалари юксак ватанпарварлик ва интернационализм намунаси ҳисобланади.

Ёшларини интернационал ва ватанпарварлик руҳида тарбиялаш ҳамда ҳарбий қисмлардаги таълим-тарбия жараёни, уларнинг бир-бири билан қўйлаб юзаниш ва давомийлиги СССР халқлари дўстлигини, интернационализм мустақамлаш, ёшларнинг социал-сиёсий активлигини тивиклаштириш, КПСС XXVII съезди қарорлари асосида қайта қуриш, жамият ишларини бошқаришда уларнинг ролини оширишнинг энг муҳим бўлишидир.

Шу билан бирга бу ишдаги бир қанча жиддий салбий ҳоллар, камчиликларни кўрсатиш мумкин эмас. Бу нарсалар республика ёшларининг муайян қисмида ҳарбий хизматда бўлган муносабатда намоён бўлмоқда.

Салбий тенденциялар кўпайиб бормоқда ва бу нарсалар билан ишлашда, интернационал ва ватанпарварлик тарбиясида камчиликлар боллигини кўрсатмоқда.

Меҳнатқашлар ва ёшларини СССР Қуроли Кучларига, Ватанини ҳимоя қилувчи аскарларга, бутун социалистик ҳамдўстлик меҳр-муҳаббат, ҳурмат-эҳтиром руҳида тарбиялаш ишларининг бўлиши кетганлиги айниқса ташвишлантиради. Бу эса армиядаги хизмат муҳимлигини сўзайтиришга бўлган уринишларда, халқ маорифи органларининг мактаблар ва ўрта ҳунар-техника билим юртларида бошланғич ҳарбий тайёргарликни ташкил этиш ишларидаги камчиликларда намоён бўлмоқда.

Масъул ҳодимларнинг, турли даражалардаги раҳбарларнинг бир қисми ўз ўғилларини уйга ақирок қўйлаштиришга, хизматда бирон имтиёз ё энгилликлар берилишига эришишга уринмоқда.

Ватанпарварлик ва интернационал ҳарбий бурчини

виждонан, ҳалол бажарган ва бажариб турган кишиларнинг тақриблари меҳнат, ўқув коллективларида, яшаш жойларида тузулук пропаганда қилинмапти. Районлар, қоралар, муассасалар ва ўқув юртларининг ҳурмат тахталарида бугунги кунда бу ердан чиқиб ҳарбий шон-шухрат ишларини шараф билан давом эттиратган ҳарбий хизматчиларнинг фотосуратларини ахён-ахёндагина учратиш мумкин.

Республиканинг оммавий ахборот воситалари бунга етарли эътибор бермапти.

Қаҳриур ёшлардан орасида тўлиқсиз ўрта, ҳатто бошланғич маълумотли йигитларнинг боллиги ёш жангчилар ҳарбий ихтисослигини эгаллаш ишига жиддий эътибор бермапти.

Республиканинг миллий мактабларида рус тили ўргатишни ташкил этишдаги камчиликлар ҳарбий коллективларини интернационалчиллаштириш йўлига ров солмоқда. 1987 йил якунларига кўра, Ўзбекистон ССРдан қаҳриурларнинг рус тилини дуруст билмайдиганлари 20 процента етган.

Ўқувчи ёшларини професional ҳарбий соҳага йўллаш, офицерлик хизмати бўл-р-этиборини пропаганда қилиш борасидаги ишларда бўлган камчиликлар секинлик билан йўқотилмоқда.

Республиканинг бир қанча областлари ва районларида соҳасидаги спорт ишларида жиддий камчиликлар ҳамон тугатилган йўқ. Хисобот ҳужжатларига кўра, қаҳриурларнинг рус тилини 95 проценти разрядчи спортчи ва ГТО нишондорлари ҳисобланади. Амалда эса шулардан нари борганда 25—30 процентигина тегишли нормаларни бажаролади.

Республикада запасдаги аскарларнинг ва айниқса, Афғонистонда интернационал бурчини бажариб келганларнинг потенциалдан дуруст фойдаланилмапти.

Айрим комсомол ҳодимларининг эътиборсизлиги сабабли қўйиша интернационалчи жангчилар комсомол тапшиқловлари назардан четда қолди кетмоқда.

Жойларда интернационалчи — жангчиларни ўқув юртларида бошланғич ҳарбий тайёргарлик раҳбарлари сифатидаги ишга жалб этишга жуда оз эътибор берилмапти.

Мен Ўзбекистон ССР Олий Советининг армияга қаҳриурчи ёшларини интернационал руҳда тарбиялаш комиссиясини тузишни ташкил қиламан.

Депутат О. ЁҚУБОВ нутқи

ЎЗБЕКИСТОН ЕЗУВЧИЛАР РАЙОНИ СООЗИ ПРАВЛЕНИСНИНГ

Биз ўз ишларимиз ҳақида сўзлар эканмиз, қайта қуришнинг ҳозирги мураккаб даврада келиб чиқаётган қўйиша ачини, лекин ўғил-йил проблемаларини яширмай гапирishiш керак. Воқеаларнинг енгиллашқ билан тушуниш ва бунда сохта тасавурулар ҳосил қилиш даври ўтиб кетди.

Қирғоқчилик, расмийлик, фақат баландпарвоз чакриқлар билан даъват қилиш, шорларга ёпишиб олиш халқларини интернационал руҳда тарбиялашда нақадар аялчи натижаларга олиб келганлигини эндиликда

да ҳаммамиз кўриб турибмиз. Маълумки, маънавий бирликка зўр бериб интилиш ҳар бир халқнинг табиатидаги илтифатдан хос ҳусусиятидир.

Биз ўзимиз Россияга қўйишдикмики ёки бизни қўйишдикмики, деб неча ўн йиллар давомида баҳслашиб келдик. Ана шундай мунозараларга берилиб кетиб, баъзан айни ўша вақтда Пржевальский, Семёнов — Тяньшанский, Федченколар бизнинг ўлкамизда жонон нафбатларини очганиликларни, Комиссаржевская янги халқ театрига асос солганилиги ва бунга кейинчалик ҳамма ҳам қўйишдикмики, деган революционерлар

Морозов, Першин ва бошқалар ўз марксизм ташкилотларини насаротта йўллаганликлари билан баъзан унутиб қўйдик. Қамал халқасини ёриб ўтиб, биз томон босмачилар тўдасида ёпирилганлиги, Тошкентда Ўрта Осиёда биринчи университет тузиш учун машғур рус олимларидан ноборат Ленин поэзия юбилейларини фикримизнинг яққол далилидир.

Таассуфки, шундан кейин дунёга келган авлод маъзури университет таълимини олшти улгурмай, ўша воқеалар ҳақида яхши тасавурурга эга бўлмай қолди. Биз эндиликда ана шу тарихий беғарз қардошлик ҳаракатларини тўғрисида, халқларини ана шу ёрқин айна-нага эга бўлган маънавий бирлик ҳақида фақат оқилол-содагина аслол ўтказиб, ҳоло-шу маънода олганда, биз ёшларимиз ўз ишларимизга танқидий баҳо бермоғимиз лозим, зотан ана шу улгур-вор насаротлар ҳақида бизнинг ахши роман ёзиш интернационал тарбияга онд қолган барча тадбирлардан ҳам аълоқор бўлур эди.

Ҳеч кимга сир эмаски, биз ўз она тилимизда гапир-ишиз қийин бўлган вақтлар бўлди. Оша тилини яхши ўрганишга кўруқ даъват қилиш шоша-пиша «миллий мағрурлик» деб ҳисобламиз.

Лекин ҳаёт бунда ҳеч қандай қарама-қаршилиқ йўқлигини кўрсатди. Зотан қандайдир бир бошқа тилини эгаллаб олиш ҳеч қачон бошқа тилини таҳқирлаш ҳисобида амалга оширилмапти.

Тошкентда Алишер Навоий юбилейи ўтказилган вақт ҳали хотирамда. Ушанда ҳамма рус тилида гапирган эди. Тасодифан бир нотқ ўз сўзини Навоий тилида бошлаб юборди. Бу бирдан-бир нотқ-рус олимни Сергей Иванов эди. Шунда залда мисли кўрмиганим қарсак чалинди. Ўзбекча нутқда қарсак чалган кишилар рус тилини ҳам чуқур ҳурмат қилишлар. Ленинград қамали вақтида Эрмишанинг со-вуқ подвалда энг йирик рус олимлари Алишер Навоий таваллудининг 500 йиллигини нишонлаганликлари яқинда мен катта бир залда гапириб бердим. Залга сув қўйгандек сукунат қўнди. Шундан кейин ана ўша олимлар ҳали ҳам ҳаётим, нима учун улар ҳақида ёзишмайди, улар тўғрисида ҳикоя қилиб беринг, бу нарсаларнинг бошқа халқлар маданиятига олижаноблик ва ҳурмат нуктан назардан қарашнинг буюк тисмоли эсамиз, деган саволлар ёни-ла бошладим.

Ошқоралик бораётган ҳо-зирги даврда биз шу нарсаларга бўйи рост иқдор бўлишимиз кераки, шахсга сийғиниш йилларида ҳам, турғунлик даврида ҳам, ҳаттоки яқин-яқинида ҳам биз миллий маданият, тил, урф-одат ва маросимлар сингари назоратли ва назорат ишда кўпчи на қўпол ҳаётларга йўл қўй-гандик. Бир вақтлар ўз тарихимиз, маданиятимиз, урф-одатимиз ва маросимларини яхшироқ тушуниш олишти табиий интилишми-да ҳам миллатчилик белги-ларини ахтарар эдик. Иш шу даражада бориб етган эдики, йигитликларида она тилида баралла гапириб, вафот этган қариндош — уруғ-тўғримиз ва дўстларимизга муносив ҳурмат бажо келтириш, тўғ дўпини шля-пага алмаштириш билан ҳамма иши битиб қола-дигандек эди. Мисалан Сер-гейев Гербачев оммавий ахборот воситалари раҳбар-лари билан бўлган кенгашда ана шу мураккаб ва назорат масалаларга тўла ойдинлик қилишди: «Биз миллий ҳис-туғиуларга ҳам, барча халқ-ларнинг тарихига ҳам, мада-ниятига ҳам, тилига ҳам ҳурмат назари билан қара-ш, тўла ва ҳақиқий тенглик бў-лиши тарафдоримиз», — деди.

Депутат Н. А. УМЕРОВ нутқи

РЕСПУБЛИКА «ЛЕНИН БАЙРОГИ» ГАЗЕТАСИННГ РЕДАКТОРИ

Ҳозир биз дўстлик ва ҳамкорлик соҳасидаги ютуқ-ларимиз ҳақида фахрлилик гапирар эканмиз, баъзан интернационализм баланд-парвоз гаплар ҳисобида эмас, балки битта муштарак ишни амалга ошираётган одамларнинг яқиндан алоқаси ҳисобида ўсиб ва бойиб бортган-лигини, биз ана шу пойде-ворга таянганлигини унутиб қўямиз.

Биз қандайдик ва док-торлик диссертацияларини ёзишга, баландпарвоз жум-лалар ва шорларни тўғи-ша кейин киришдик, чинакам микробга сўннинг қарига етишимиз унутиб қўйиб, ана шу бебаҳо мероснинг зарра-чаларини йўлда йўқота бош-ладик. Миллий муносабатла-римиздаги энг яхши жиҳат-лар интернационализм учун қўйишдик материал бўлиб хизмат қилиб келди ва ҳозир ҳам хизмат қилмоқда. Биз интернационализм уйини узиш-кесил қўриб бўлдик, деб ўйлаган эдик, Турғунлик йиллари шунга олиб келди-ки, миллатлараро муноса-батларда тантанали тадбир-ларга, катта дастурхон ёзиб чопон совға қилишларга бе-рилиб кетдик, қўйиша деҳ-қонларнинг табиий меҳмон-дўстлик тугиуларидан ана шу мансабларда фойдала-нишди.

Аммо бундай давр қийин-чилик билан бўлса ҳам, ўтмишга айланиб бормоқда. Ҳаётнинг ўзи ва қайта қу-ришнинг бориши мамлакатим-изда авж олган демократия ва ошқоралик ҳаётининг ҳам-ма соҳаларида самара бера бошлаганини кўрсат-моқда. Революцион янгила-ниш миллатлараро муноса-батлар ҳам назорат масалалар ҳам ўз ифодасини топти.

«Социализм кўпроқ бўл-син» деган иборага тақийдан «Биз учун интернационализм мумкин қадар кўпроқ бўл-син» дегимиз келарди. Биз халқлар дўстлигини мустақ-камлаш ишда ўзимизни қамшофлар, деб ҳисоблаш ўрганиб қолганимиз ва ҳозир Москвада «Халқлар дўстли-ги» театри очилганини эшит-ганимиз нега бундай тез олд-дин бизда очилмади, ахир бу тоғида тугилган эди-ку, деб ўйладим. Кўп йиллар

олиди Тошкентда ўзбек, ко-рейс, қрим-татар ансамбл-ларини бир бинода тўплаш го-си тугилган эди.

Ёзувчи сифатида мамлакат бўйлаб кўп сафар қилишим-га тўғри келган, шу сабабли ўзбек халқида интернацио-нализм тугиуши жуда кучли ривожланган, деб айти ола-ман. Бюрократизм, герда-иш, мамналик иллатлари, камчиликларимиз ва ҳа-толаримизни қўйиша хал-қли бериб келган иллатлар халқ орасида эмас, балки бизнинг орамизда, айнилар орасида юзуга келди.

Штатсиз муҳбирларимиз Ўзбеклар, руслар, украин-лар, қорейслар, қозоқлар, туркманлар, ахулийлар, қор-ақаллар билан газетада юксак интернационализм руҳини сақлашга ёрдам бермоқда-лар. Миллатлараро муноса-батлардаги камчиликлар йил-лар давомида тўпланиб қол-ди. Чўчи турғунлик йилла-рида биз қўйиша жуда ях-ши, жуда муҳим қарорлар қабул қилдик, лекин улар-ни амалга оширишга шовш-мас эдик, баъзан эса унутиб қўйдик. Масалан, 1978 йили Ўзбекистон Фанлар академиясининг Пушкин номи тили адабиёт инсти-туту ҳузурида Қрим-татар адабиёт сектори тузиш тўғрисида қарор қабул қи-линганди. Бу сектор дарс-ликлар, дугатлар тузишга ёрдам бериш, адабиётпу-росисини, танқидни қотиб қолган жойидан қўзғатиш лозим эди. Қарор қабул қи-линди-ю унутиб юбордик. Оқибатда ҳозир яхши дарс-лик ҳам йўқ, дугат ҳам йўқ.

Ҳозир биз газеталар, журнал редакцияларида, нашриётда, радио ва теле-видениеда қадрлар камчи-лигини сезиб турибмиз. Ёки бошқа бир мисол: биз, Ўзе-бекистонда яшовчи, ана шу гўзал маскан, унинг халқи, интернационал дўстлик тўғ-рисида китоблар ёзаётган ёзувчилар ўзбек тилида чи-қарилган китобларимизни қамдан-кам кўрамиз, ўзбек ёзувчиларининг қрим-татар-лар ҳақида ёзган китоблари ҳам жуда кам.

Депутат Р. САИДОВ нутқи

СУРХОНДАР ОБЛАСТ САРНОСИ РАЙОНИДАГИ «ШАРҒУН» ШАХТАСИННГ ИШЧИСИ

Биз шахтёрлар виждонан, ҳалол ишлаб, меҳнат уюмдорлигини оширишни, маъсулот си-лиш пилин ошириб бажари-лиди. Рус Александр Янов, татар Мунир Рафидов, тоjik Ёқуб Сатторов, ўзбек Нуратилло Еров ва бошқа кўп кишилар ҳалол меҳнат-лар билан обур-этибор қозондилар, улар топи-рини ой сайин ошириб ба-жармоқдалар.

Интернационал тарбия со-ҳасида эришилган ютуқ-лардан ҳаммамиз фахрлана оламиз. Лекин бу ютуқлар билан хотиржам бўлиб қо-лолмайми. Олмоғида, То-ли Қорабоғда ўз берган ҳе-қалар миллий муносаба-тлар билан нифоқдан дик-кат-этибор бериш керак-лигини кўрсатди.

Бу масалаларда кескинлик қилиш сабаблари хилма-хил бўлиши мумкин. Лекин тақрибанинг кўрсатишча, шуларнинг кўпи социал соҳа ва экономикани ривож-лантиришдаги камчиликлар оқибатидан келиб чиққан. Қўйиша одамларнинг уй-жой, коммунал, савдо ва медицина хизмати билан таъ-милинидаги камчиликлар-дан норозиликлар миллат-

лараро муносабатлар соҳа-сида олиб ўтилиб, ҳамма нарсалар билан таъминлан-ганлик ёки ўз эҳтиёжлари-ни амалга ошириб бўлимас-лик миллий мансубийка боғлаб қўйилади. Бу борада жиддий тарбия ишлари за-рур, албатта. Лекин ме-нинг фикримча, ҳар бир қишлоқ, шаҳар, областнинг социал ва иқтисодий ривож-ланишида тартиб ўрнатиш асосий ваифо ҳисобланади.

Сайловчилар депутат-сифатида менга иккита на-каз берилди. Булар Шар-ғун шаҳри билан Сарноси раёнининг таълаштириш, шу-нингдек Шарғун шаҳрида қозонхона қуришдан ибор-ратдир. Кўп мунозаралардан сўнг шаҳарга табиий газ келтирилга бошладим, аммо бу ишнинг олиб борилиши сўрайти жуда сует бўлиб, го-ят шовишчи қоралар қўй-илмасга, газ қувури ётқиши ишлари ана ўн йил давом этиши мумкин. Республика Госплани ва «Союзгаз» про-м-и раҳбарларининг эъти-борини ана шунга қарат-моқчиман.

Иккинчи нақазга келгани-мизда, ҳанузгача на Гос-пландан, на Коммунал хў-жалик министрлигидан, на «Средгаз» бирлашмаси-дан ижобий жавоб олингани йўқ. Энди мен нақаз бажа-рилмаётганлиги ҳусусида сайловчиларга нима деб жавоб қилишни билмай ту-рибман.

Шаҳарда биронта ҳам тиновий маънавий клуб, уму-мий овқатланиш қорқонаси, кутубхона, музика мактаби, полислиника, спорт нишоот-лари йўқ. Шуларсиз одам-ларнинг қайғити яхши бў-лишидан умид қилиш қийин. Турмушдаги зарур шарт-лар йўқлиги меҳнатқашлар-ни сўзсиз асабилантиради ва бу нарсалар турлича, шу — жумладан миллий маса-лада қинғир гаплар келиб чиқишига сабаб бўлади.

Регионимиз учун аҳамияти кам бўлмаган ана битта проблемага тўхталиб ўтмоқ-чиман. Бутун Сурхондар об-ластининг аҳолиси Тожи-кистон ССР Туреунозда

Депутат А. Н. НОСИРОВ нутқи

ЎЗБЕКИСТОН ЛКСМ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ БИРИНЧИ СЕКРЕТАРИ

Ўзбекистон ССР Олий Со-ветида миллатлараро муно-сабатлар ва интернациона-тарбия доимий комиссияси-нинг тузилиши — шу кун-нинг тақозосидир.

Бу Комсомол комитетлари йигит ва қизларини интерна-ционал руҳда тарбиялаш со-ҳасида орттирилган тақри-ба — олға томон ҳаракат қи-лишимиз учун баъзидир. Биз ёшларга республика ва мам-лакат экономикаси соҳаси, уни жадал ривожлантириш таъминлаш — бутун миллий ватанпарварлик тугиулар-намоён этиладиган энг муҳ-им фаолият жаҳаси экан-лигини сўзимиз ва ишимиз билан тушутиришга инти-ляимиз. Фақат ўтган йилнинг ўзидагина биз ярим миң нафар йигит ва қиз қўриқ-ерларни ўзлаштириш учун, 2 миңдан ортиқ йигит-қиз Бутунитиффок зарбдор ку-ришларига жўнаб кетди. Қўн-гина комсомол-ешлар коллек-тивлари состави интерна-ционал эканлиги, Ўзбеклар на руслар, тоjikлар ва қозоқ-лар, қирғизлар ва татарлар ёни-ён тўғри меҳнат қила-ётганликлари кишини қўнон-тирмал қўймайди. Улар бир-бирларини ўз халқининг ма-данияти, аънавлари билан бойитиб ягона оила бўлиб яшашга ўргатмоқдалар. Чу-нончи, Сирдарё област Оқ-олтин районида Сиддиқа Сайдиетова бошлқ комсо-мол-ешлар бригадасида бе-шта миллат вакиллари меҳнат қилишди. Улар яқин орада ёшлар уй-жой комплекси усули билан қурилган янги уйларга қўчиб киришди. Турли миллат ёшларининг биргаликда яшаш ва меҳнат қилишга интилишини қў-лаб-қувватлашнинг келгуси-даги ваифамиз, деб биламиз. Худди ана шу нарсалар интернационализм мустақам-лайди.

Лекин, афсуски, бу ерда ҳамма нарсалар кам муваф-фақиятга бўлаётгани йўқ. Мамлакат марказий рай-онларидаги ҳунар-техника билим юртларига йигит ва қизларни ўқитишга юбориш — миллий жиҳатдан ақра-лиқ қилишни бартараф эти-лиш муҳим омилдир.

Ёзувчи Темур Пулатовнинг хатти-ҳаракати тўғрисида га-пириб ўтишни истайман, у «Орлеон» пионер лагерига Ўзбекистонлик болалар ҳа-қорат қилини ва улар му-ддатидан илгари жўнаб ке-тишга мажбур бўлишлар, де-ди. Бундай фактлар бўлма-ган. Ёзувчи зарарли шов-шув қўтариш нега зарур бўлган?

Ҳозир тил муаммолари ҳусусида кўп мунозаралар бўлмоқда. Ч